

Vieglatlētika Latvijas Universitātē

Vieglatlētika ir viens no populārākajiem un studentu iecienītākajiem sporta veidiem jebkurā universitātes simtgades posmā.

Studējošā jaunatne iesaistījās 1922. gadā dibinātajā Latvijas Universitātes akadēmiskajā sporta biedrībā (LU ASB), kas 1929. gadā ieguva nosaukumu "Universitātes Sports" (US). 1930. gadā jau bija izveidojusies vieglatlētikas sekcija. LU studenti ar pirmajām Latvijas vieglatlētikas sacensībām guva panākumus, kam sekoja 2. vieta 1. Baltijas akadēmiskajās sacensībās Tartu (Igaunija). 1924. gadā Parīzē (Francija) notikušajās olimpiskajās spēlēs Gvido Jekals ieguva 14. vietu desmitcīņā. 30. gados latvieši aktīvi sāka piedalīties studentu pasaules meistarsacīkstēs, kā arī piedalījās Baltijas augstskolu sacīkstēs, kurās 1930. gadā 2. vietu 1500 m skrējienā un 1931. gadā 2. vietu 1500 m skrējienā un 3. vietu 800 m skrējienā ieguva Vilhelms Migla. 1935. gadā Alīse Gailīte (arī Latvijas pirmās sieviešu basketbola izlases dalībniece) izcīnīja 3. vietu augstlēcšanā akadēmiskajās pasaules meistarsacīkstēs Budapeštā (Ungārija). 1939. gadā šāda paša līmeņa sacensībās Montekarlo (Monako) 2. vieta Arnoldam Bērziņam piecīņā un Ralfam Balodim 1500 m skrējienā. LU vieglatlēti ar atzīstamiem panākumiem piedalījās arī SELL sacensībās.

1949. gadā Latvijas Valsts universitātes (LVU) vieglatlēti izcīnīja 2. vietu komandu vērtējumā Vissavienības 3. studentu spartakiādē, savukārt 1950. gadā Mirdza Auziņa ieguva 1. vietu augstlēcšanā Vissavienības spartakiādē Ļeņingradā (Krievija). 1979. gadā Anitai Stukānei (Balodei) 1. vietas PSRS tautu spartakiādē Maskavā (Krievija), pasaules kausa izcīņā Monreālā (Kanāda) un X Universiādē Mehiko (Meksika) ar Latvijas un LVU rekordu tāllēcšanā. 1988. gadā Gatis Deksnis ieguva 1. vietu PSRS čempionātā ar Latvijas un LVU rekordu 3000 m kavēkļu skrējienā, kas nav pārspēts joprojām.

20. gadsimta 90.ajos gados vieglatlētikas masveidība samazinājās, tomēr sportisti turpināja iepriecināt ar augstvērtīgiem rezultātiem. 2002. gadā Staņislavs Olijars ieguva 2. vietu 110 m/b 18. Eiropas čempionātā vieglatlētikā Minhenē (Vācija), 2004. gadā - 5. vietu XXVIII olimpiskajās spēlēs Atēnās (Grieķija), 2006. gadā - 1. vietu 19. Eiropas čempionātā vieglatlētikā Gēteborgā (Zviedrija). Aināram Kovalam 2005. gadā 1. vieta šķēpmešanā XXIII Universiādē Izmirā (Turcija), 2007. gadā-3. vieta XXIV Universiādē Bangkokā (Taizeme), 2008. gadā 2. vieta XXIX olimpiskajās spēlēs Pekinā (Ķīna) un 2009. gadā - 1. vieta XXV Universiādē Belgradā (Serbija). 2012. gadā Laurai Ikaunieci-Admiņai 2. vieta, Aigai Grabustei 3. vieta septiņcīņā 21. Eiropas čempionātā vieglatlētikā Helsinkos (Somija). 2013. gadā Laurai Ikaunieci-Admiņai 1. vieta septiņcīņā XXVII Universiādē Kazanā (Krievija), 2015. gadā - 3. vieta 15. pasaules čempionātā vieglatlētikā Pekinā (Ķīna).

1920.-1944. gadi

1923. gadā LU komanda iegūst 2. vietu 1. Baltijas akadēmiskajās sacensībās Tartu (Igaunija). 1924. gadā notiek pirmais LU studentu starts olimpiskajās spēlēs - Gvido Jekalam 14. vieta desmitcīņā Parīzē (Francija), uzvara arī Baltijas studentu daudzciņnieku sacensībās.

Latvijas delegācija Parīzes olimpisko spēļu atklāšanas parādē. 1924. gads. Priekšā Gvido Jekals, ar karogu-Arvīds Ķibilds

4x100 m stafetes skrējiena komanda. No kreisās puses Nikolajs Stoliņš, Nikolajs Muzis, Gvido Jekals un nezināms, 20. gs. 20. gadi

Gvido Jekals (1904-1969) vieglatlētikas pamatus apguvis ģimnāzijas mācību laikā sporta biedrībā "Unions", kad viņam vislabāk paveicies sprints un barjerskrējiens. No 1923.-1925. gadam studēja LU Ķīmijas fakultātē, pēc tam uzsāka studijas Medicīnas fakultātē, kuru absolvēja 1931. gadā.

G. Jekals bija gara auguma, fiziski spēcīgs un vispusīgs vieglatlētis. Piedalījies 1. Baltijas akadēmiskajās sacensībās Tartu (Igaunija), palīdzot izcīnīt 2. vietu komandu vērtējumā. Bijis 20-kārtējais Latvijas čempions dažādās vieglatlētikas disciplīnās.

Pēc aktīvo sporta gaitu beigšanas viņš veiksmīgi uzsāka ārsta praksi. Otrā pasaules kara laikā tika mobilizēts vācu armijā, bet pēc kara nonāca ASV, kur strādāja klīnikā, aizstāvēja doktora disertāciju, kā arī aktīvi iesaistījās Latvijas vieglatlētikas vēstures izpētē.

1930. gadā V Baltijas augstskolu sacīkstēs **Vilhelms Migla** iegūst 2. vietu 1500 m skrējienā, kā arī Latvijas čempiona titulu apvidus skrējienā/krosā. Savukārt 1931. gadā Vilhelms Migla izcīna 2. vietu 1500 m skrējienā un 3. vietu 800 m skrējienā VI Baltijas valstu studentu spēlēs. 1933. gadā aktīvi sacensībās piedalās arī LU pārstāves – **Erna Miķelsone** (Eltermane) iegūst 1. vietu 100 m sprintā un tāllēkšanā, **Violeta Eversa** izcīna 1. vietu augstlēkšanā, **Alīse Gailīte** iegūst 2. vietu 100 m sprintā un augstlēkšanā, **Alma Gailīte** - 3. vietu tāllēkšanā SELL spēlēs. Godalgotas vietas tiek iegūtas arī 1935. gadā, kad Alīse Gailīte akadēmiskajās pasaules meistarsacīkstēs Budapeštā (Ungārija) izcīna 3. vietu augstlēkšanā.

1936. gadā notiekošajās SELL spēlēs uzvar **Arnolds Bērziņš** un 2. vietu iegūst **Nikolajs Zariņš** (pieccīņā), 2. vietu 800 m skrējienā izcīna **Ralfs Balodis**. 1939. gada akadēmiskajās pasaules meistarsacīkstēs Montekarlo (Monako) 2. vietu pieccīņā izcīna Arnolds Bērziņš un Ralfs Balodis 1500 m skrējienā (4:03,5 min.).

Ralfs Balodis

1945.-1990. gadi

1948. gadā Vissavienības arodbiedrības spartakiādē Harkovā (Ukraina) 2. vietu izcīna LVU pārstāve **Ilga Zeltiņa** 200 m sprintā, **Ivars Driba** diska mešanā, **Vilis Ilgažs** 5000 m skrējienā. 1949. gadā Vissavienības 3. studentu spartakiādē LVU vieglatlēti iegūst 2. vietu komandu vērtējumā, savukārt 2. Vispasaules jaunatnes un studentu festivālā Maskavā (Krievija) **Ilga Zeltiņa** izcīna 1. vietas 4x100 m un 4x200 m stafetes skrējienu. 1950. gadā Vissavienības spartakiādē Ļeņingradā (Krievija) **Mirdza Auziņa** iegūst 1. vietu augstlēkšanā. 1958. gadā Latvijas PSR studentu spartakiādē komandu vērtējumā LVU vieglatlēti izcīna 2. vietu. 1962. gadā **Irēna Tamberga** (Kause) sasniedz Latvijas un LVU rekordu tāllēkšanā - 6.03 m. 1968. gadā notiekošajās draudzības sacensībās ar Rostokas universitātes sportistiem **Daina Plēsuma** (Milta) sasniedz Latvijas un LVU rekordu diska mešanā (52.06 m). 1970. gadā **Lilita Zeltiņa** (Pļavinska) sasniedz jaunu Latvijas un LVU rekordu augstlēkšanā (1.70 m). 1977. gadā Latvijas ziemas čempionātā vieglatlētikā **Anita Voiča** (Jakševica) augstlēkšanā pārvar 1.80 m.

Anita Stukāne (Balode). Foto LETA

1978. gadā PSRS-VDR sacensībās **Anita Stukāne** (Balode) iegūst 1. vietu, kā arī sasniedz Latvijas un LVU rekordu (6.66 m) tāllēkšanā. 1979. gadā Anita Stukāne (Balode) iegūst 1.vietas PSRS tautu spartakiādē Maskavā (Krievija), pasaules kausa izcīņā Monreālā (Kanāda) un X Universiādē Mehiko (Meksika), kur sasniedz Latvijas un LVU rekordu tāllēkšanā – 6.80 m.

1988. gadā PSRS čempionātā LVU pārstāvis **Gatis Deksnis** izcīna 1. vietu un sasniedz Latvijas un LVU rekordu (8:31,35 min) 3000 m kavēkļu skrējienā.

Šajā periodā **nozīmīga loma sportistu sagatavošanā bija Vilim Bernhardam** (1938-2016), LU sporta pasniedzējam un trenerim. Viņš strādāja kā vecākais treneris augstlēkšanā un daudzcīņā, sagatavoja sporta meistarus, valsts čempionus un rekordistus.

LU rektors sveic Eiropas čempionu Staņislavu Olijaru. No kreisās puses "Universitātes Sports" vadītājs doc. Jānis Melbārdis, doc. Vilis Bernhards, Staņislavs Olijars, 2000. gads. Foto Toms Grīnbergs

V.Bernhards 1996. gadā ieguva bioloģijas doktora grādu par disertāciju "Kaulu asinsvadu reakcija uz fizisku slodzi cilvēkiem ar dažādu trenētības pakāpi". Piedalījās semināru vadīšanā, referēja 26 konferencēs Latvijā un ārzemēs, ir arī vairāku zinātnisko publikāciju ("LU studentu veselības stāvokļa un fizisko īpašību attīstības līmeņa izpēte un analīze", "Vieglatlētikas apmācības metodika" u.c.) un mācību grāmatu autors ("Pirmie soļi vieglatlētikā" (1. un 2. daļa) u.c.).

Viņš izstrādāja mācību programmas bakalaura studijām, rekomendācijas un metodiskus darbus par sporta meistarības paaugstināšanas īpatnībām augstskolā un mācību nodarbību kvalitātes uzlabošanas iespējām.

V. Bernhards pētīja treniņu metodikas un piedalījās zinātniskajās komisijās, kā arī bija biedrības "Universitātes Sports" viceprezidents un valdes loceklis. V. Bernhardam, vadot LVU vieglatlētikas metodisko apvienību, LVU vieglatlēti kļuva par vadošajiem Latvijā.

Dr. biol. docents Vilis Bernhards strādāja LU no 1963. līdz 2004. gadam.

LU rektors sveic Eiropas čempionu Staņislavu Olijaru. No kreisās puses LU direktors Atis Peičs, Staņislavs Olijars, LU rektors prof. Juris Zaķis, rektora kundze Anita Zaķe, doc. Vilis Bernhards, "Universitātes Sports" vadītājs doc. Jānis Melbārdis, 2000. gads. Foto Toms Grīnbergs

1991.-2018. gadi

1996. gadā vairāki LU sporta pārstāvji piedalās 26. Olimpiskajās spēlēs Atlantā (ASV). **Jeļena Blaževiča** Atlantā izcīnīja 8. vietu tāllēkšanā ar 14,12 m tālu lēcieni (kvalifikācijā — 14,24 m), **Einārs Tupurītis** ieguva 11. vietu 800 m distancē, **Rojs Piziks** ierindojās 23. vietā daudzcīņā ar 7994 punktiem, uzstādot labāko rezultātu augstlēkšanā (2,16 m), savukārt **Gundega Sproģe**, kurai olimpiāde bija pirmās lielās starptautiskās sacensības izcīnīja 19. vietu trīssoļlēkšanā, kvalifikācijā veicot 13,67 m tālu lēcieni. Atlantā startēja arī **Egils Tēbelis**.

*Einārs Tupurītis,
1996. gads*

*Jeļena Blaževiča,
1996. gads*

*Rojs Piziks,
1996. gads*

Sākoties jaunajam gadsimtam, izcilus panākumus gūst barjerskrējējs **Staņislavs Olijars** (1979-), kurš 2009. gadā ieguvis profesionālās augstākās izglītības bakalaura grādu (Veselības mācības un sporta skolotājs LU Pedagoģijas un psiholoģijas fakultātē. Kopš 2003. gada S.Olijaram pieder Latvijas rekords 110 m/b (13,08 s).

Staņislavs Olijars

Pirmie lieli starptautiskie panākumi Staņislava karjerā bija sudraba medaļa 1997. gada Eiropas junioru čempionātā Ļubļanā (Slovēnija), uzvara 1998. gada Pasaules junioru čempionātā Ansī (Francija) un 2000. gada Eiropas čempionātā telpās Ģentē (Beļģija) 60 m/b.

2002. gadā Eiropas čempionātā vieglatlētikā Minhenē (Vācija) S.Olijars izcīna 2. vietu 110 m/b ar rezultātu 13,22 s, bet 2006. gadā Ģēteborgā (Zviedrija) izcīna 1. vietu ar rezultātu 13,24 s un kļūst par čempionu, kas ir augstākais sasniegums sportista karjerā. Pasaules čempionātos augstākos sasniegumus Staņislavs guvis startējot telpās – divreiz iegūta 4. vieta (2004. un 2006. gadā).

S.Olijars piedalās 27. Olimpiskajās spēlēs Sidnejā (Austrālija) un 28. Olimpiskajās spēlēs Atēnās (Grieķija), kur izcīna attiecīgi 11. un 5. vietu 110 m/b.

Šajā laika posmā izcilus panākumus gūst LU students, šķēpmetējs **Ainārs Kovals** (1981-). Viņš studē Pedagoģijas un psiholoģijas fakultātē, kur iegūst 2. līmeņa profesionālās augstākās izglītības grādu (Veselības mācības un sporta skolotājs, 2006) un maģistra grādu (Izglītības zinātnes, 2009). Par sasniegumiem sportā A.Kovals saņēmis Triju Zvaigžņu ordeni.

*Ainārs Kovals Universiādes uzvarētājs, 2005. gads.
Foto Toms Grīnbergs*

A.Kovals ir divkārtējs universiādes uzvarētājs: 2005. gadā Izmirā (Turcija) ar rezultātu 80,67m un 2009. gadā Belgradā (Serbija) ar rezultātu 81,58 m. 2007. gada Universiādē Bangkokā (Taizeme) viņš ieguva 3. vietu.

Eiropas čempionātā augstākais Ainara sasniegums ir 5. vieta 2006. gadā Ģēteborgā (Zviedrija) ar rezultātu 81,65m (kvalifikācijā uzstādīts personiskais rekordu - 85,95 m).

*Ainārs Kovals Sporta biedrības "Universitātes Sports" 85 gadu jubilejas svinībās, 2014. gads.
Foto Gatis Saukāns*

Visaugstākais A. Kovala sasniegums ir 2008. gadā izcīnītā 2. vieta 29. Olimpiskajās spēlēs Pekinā (Ķīna) ar personisko rekordu 86.64 m.

Foto Romāns Kokšarovs/f64

Foto olimpiāde.lv

Ainārs Kovals Olimpisko spēļu vicečempions Pekinā, 2008. gads

Augstus sasniegumus vieglatlētikā uzrādījušas arī dāmas Laura Ikauniece-Admidiņa, Aiga Grabuste, Sindija Bukša, Gunta Latiševa-Čudare (Vaičule).

Laura Ikauniece-Admidiņa (1992-) startē daudzcīņā, reizēm arī kādā atsevišķā daudzcīņas disciplīnā. Viņa ir Latvijas rekordiste septiņcīņā pieaugušajiem (6815 punkti), junioriem un jauniešiem, un pieccīņā. Profesionālās augstākās izglītības bakalaura grādu (sporta skolotājs) viņa ieguvusi LU Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātē (2015).

Laurai Ikauniecei-Admidiņai 2. vieta 21. Eiropas čempionātā vieglatlētikā, 2012. gads. Foto J. Bērziņš-Soms

Pirmos starptautiskos panākumus Laura gūst jaunatnes un junioru sacensībās. 2009. gadā Pasaules čempionātā jauniešiem Bresanonā (Itālija) viņa izcīna sudraba medaļu septiņcīņā ar 5647 punktiem, Eiropas Jaunatnes olimpiādē Tampere (Somija) augstlēcšanā iegūst 3. vietu (1,82 m) un 4. vietu tāllēcšanā (6,12 m). 2011. gada Eiropas U-20 junioru čempionātā sportiste izcīnīja bronzas medaļu septiņcīņā ar 6063 punktiem.

Gadu vēlāk - 2012. gadā Laura ar jaunu personisko rekordu (6335 punkti) izcīna sudraba medaļu Eiropas pieaugušo sportistu čempionātā Helsinkos (Somija), bet startējot 30. Olimpiskajā spēlēs Londonā (Apvienotā Karaliste) – 9.vietu. 2013. gadā 27. Universiādē Kazaņā (Krievija) iegūst 1. vietu.

2015. gadā 15. Pasaules čempionātā vieglatlētikā Pekinā (Ķīna) Laura izcīna 3. Vietu. Viņa startē arī daudzās prestižās daudzcīņas komercsacensībās, kurās ir labojusi personīgos rekordus. Laura atzīta par 2013., 2015. un 2017. gada Latvijas labāko vieglatlētu un par gada labāko sportisti 2015. un 2016.gadā.

No kreisās puses Laura Ikauniece-Admidiņa, Džesika Enisa-Hila (Jessica Ennis-Hill), Brianna Tīsenā-Ītone (Brianne Theisen-Eaton).

No kreisās puses Brianna Tīsenā-Ītone (Brianne Theisen-Eaton), Džesika Enisa-Hila (Jessica Ennis-Hill), Laura Ikauniece-Admidiņa.

Laurai Ikauniecei-Admidiņai 3. vieta septiņcīņā 15. Pasaules čempionātā vieglatlētikā Pekinā (Ķīna, 2015. gads. Foto Ian Walton (Getty Images Asia Pac).

Latvijas Universitātei ir vēl viena spēcīga daudzcīniece - **Aiga Grabuste** (1988-). Viņa ar panākumiem ir startējusi piecīņā, septiņcīņā un tāllēkšanā, studējusi LU Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātē.

A.Grabuste ir 2007. gada Eiropas junioru un 2009. gada Eiropas U-23 čempione septiņcīņā, kur sacensībās sasniegtais rezultāts (6396 punkti) bija jauns Latvijas rekords septiņcīņā. 2011. gadā sacensībās Vācijā Aiga izcīnīja 6507 punktus, kas būtu bijis jauns personīgais un Latvijas rekords, taču tas netika atzīts pārsniegtās vēja normas dēļ.

2012.gada Eiropas pieaugušo čempionātā Helsinkos (Somija) Aiga ieguva 3. vietu savācot 6325 punktus, par 10 punktiem mazāk kā 2.vietas ieguvēja L. Ikauniece-Admiņa.

Aiga ir piedalījies trīs pasaules čempionātos (2007, 2009, 2011), divās Olimpiskajās spēlēs (2008, 2012). 2015. gadā Tbilisi (Gruzija) uzstādīja Latvijas rekordu tāllēkšanā telpās: 6,82 m.

*Aiga Grabuste, 2011.gads.
Foto: Wikipedia*

Pēdējos gados izcilus panākumus sprinta disciplīnās uzrāda **Sindija Bukša** (1999-), kura studē LU Sociālo zinātņu fakultātē. 2018.gadā viņa atzīta par Latvijas Gada vieglatlēti.

*Sindija Bukša, 2016. gads.
Foto Foto: Wikipedia*

Sindijas pamatdisciplīna ir 200 m, taču viņa startē arī 100 m skrējienā.

2017. gada Eiropas U-23 čempionātā Bidgoščā (Polija) S.Bukša izcīnā 6. vietu 200 m distancē, pusfinālā uzstādot personisko rekordu 23,12 s, kas kļūst par Latvijas rekordu U-23 vecuma grupā.

2018. gadā sacensībās "Rīgas kausi" viņa vispirms uzvar 100 m distancē ar rezultātu 11,29 s un labo divdesmit gadus veco Latvijas rekordu, pēc tam uzvar arī 200 m distancē ar jaunu personisko rekordu 23,02 s.

2019. gada Eiropas U-23 čempionātā Jēlvē (Zviedrija) sportiste izcīnā zelta medaļu 200 m distancē.

Kopā ar Sindiju Bukšu Gada balvai vieglatlētikā 2018.gadā tika nominēta arī LU Juridiskās fakultātes absolvente **Gunta Vaičule** (1995-; dzimusi Gunta Latiševa-Čudare). 2018. gadā Eiropas čempionātā 400 m sprinta disciplīnā Gunta ierindojās 10. vietā, bet 2019.gadā Francijā notikušajās vieglatlētikas sacensībās telpās laboja Latvijas rekordu 300 metru distancē (36,96 sek.).

Izmantotie informācijas avoti

1. Aiga Grabuste / Wikipedia.org. Pieejams: https://lv.wikipedia.org/wiki/Aiga_Grabuste
2. Ainārs Kovals / Wikipedia.org. Pieejams: https://lv.wikipedia.org/wiki/Ain%C4%81rs_Kovals
3. Apine, Rita. Teologs un akadēmiskās sporta biedrības „Universitātes Sports” pārstāvis Vilhelms Migla (1909-1965) // Zinātņu vēsture un muzejniecība (Latvijas Universitātes raksti; 763. sēj.). Rīga, 2010. 216.-220. lpp.
4. Čika, Vilis. Vieglatlētika // Prezidiju konventa sports. Ņujorka : Latvijas Korporāciju Apvienība, 1975, 154.-164. lpp.
5. Laura Ikauniece / Wikipedia.org. Pieejams: https://lv.wikipedia.org/wiki/Laura_Ikauniece
6. Latvijas olimpieši / Latvijas Olimpiskā Sporta komiteja. Pieejams: <https://olimpiade.lv/lv/latvijas-olimpiesi/>
7. Lepojamies! LU studente Sindija Bukša atzīta par labāko Latvijas vieglatlēti 2018.gadā / Latvijas Universitāte. Pieejams: <https://www.lu.lv/par-mums/lu-mediji/zinas/zina/t/48259/>
8. Personības Latvijas Universitātes sportā / J. Melbārža red. ; Latvijas Universitātes Sporta klubs "Universitātes sports". - Rīga : Latvijas Universitāte, 2004. - 261 lpp. - ISBN 9984725766.
9. Sindija Bukša / Wikipedia.org. Pieejams: https://lv.wikipedia.org/wiki/Sindija_Buk%C5%A1a
10. Sporta izglītība Latvijas Universitātē / Latvijas Universitāte. Pedagoģijas un psiholoģijas fakultāte. Veselības un sporta izglītības centrs ; [autoru kolektīvs: R. Ansone ... [u.c.]]. - Rīga : LU Akadēmiskais apgāds, 2009. - 132.-134. lpp. - ISBN 9789984450681.
11. Sports Latvijas Universitātē : vēsturiski informatīvs materiāls / Latvijas Universitāte. Pedagoģijas un psiholoģijas fakultāte. Veselības un sporta izglītības katedra ; [aut.kol.: R. Ansone ... [u.c.]]. - Rīga : Latvijas Universitāte, 1999. - 330 lpp. - ISBN 9984516083.
12. Staņislavs Olijars / Wikipedia.org. Pieejams: https://lv.wikipedia.org/wiki/Sta%C5%86islavs_Olijars